

MAT3020 SOYUT CEBİR FİNAL SORULARI

Ad-Soyad :...CEVAP ANAHTARI.....

14.05.2018

No:.....

Soru 1) $\mathbb{Z}_{24}$ 'de 3 ile bölünebilen sayıların kümesi bir halka mıdır? Birimli midir? Değişmeli midir?

Sözü edilen küme $\{0,3,6,9,12,15,18,21\}$ alt kümesidir. Bu kümenin toplama göre değişmeli grup, çarpmaya göre birleşmeli olduğu ve dağılma özelliklerinin sağlandığı kolayca görülebilir. Birim eleman 9'dur. Çarpmaya göre değişmelilik de aşikârdır.

Soru 2) D_6/C_3 bölüm grubunun elemanlarını bulunuz. Bu grup kaç elemanlıdır? Etkisiz elemanı nedir?

$D_6 \cong \{e, a, a^2, a^3, a^4, a^5, b, ab, a^2b, a^3b, a^4b, a^5b\}$ olsun. Bölüm grubu oluşturabilmemiz için C_3 normal alt grubunu $\{e, a^2, a^4\}$ olarak seçeriz. Bölüm grubu da $D_6/C_3 \cong \{C_3, C_3a, C_3b, C_3ab\}$ olur. 4 elemanlıdır ve etkisiz elemanı C_3 kosetidir.

Soru 3) $\mathbb{Z}_n$ halkasında $(x+y)^n = x^n+y^n$ eşitliği her zaman doğru mudur? Açıklayınız.

$(x+y)^n$ Binom açılımı yapıldığında her bir terimin katsayısı $\binom{n}{k}$ olur. n asal iken n 'nin $k=0$ ve $k=n$ dışındaki tüm k 'lar için $\binom{n}{k}$ sayısını böldüğü sayılar teorisinden bilinir. Bu durumda $\mathbb{Z}_n$ halkasının karakteristiği n olduğundan aradaki tüm terimlerin katsayıları sıfır olacaktır ve eşitlik doğrudur. Ancak n asal değilken bazı $\binom{n}{k}$ katsayıları n ile bölünmeyeceğinden bu açılım sadece asal n değerleri için doğrudur.

Soru 4) C_{2n} devirli grubu, D_n dihedral grubuna izomorf mudur? Açıklayınız.

Her iki grup $2n$ elemanlıdır. Ancak eleman sayılarının eşit olmasının grupların izomorfik olmasına yetmediği bilinen bir sonuçtur. Örneğin 4 elemanlı C_4 ve V_4 grupları izomorf değildir. C_{2n} devirli grubu tek eleman tarafından üretilebilir ve böyle bir elemana a dersek a 'nın mertebesi $2n$ 'dir. Ancak D_n 'deki en yüksek mertebeli eleman n -inci mertebededir ve $2n$ mertebeli eleman bulunmaz. İkinci bir sebep de devirli grupların sadece dönmelerden, dihedral grupların ise dönme ve yansımalarından oluştuğudur. Sadece $n=1$ için 2 elemanlı tek bir grup var olduğundan C_2 ve D_1 grupları izomorftur.

Soru 5) $f:G \rightarrow G'$ bir monomorfizm ise $\text{Ker } f$ alt kümesinin bir normal altgrup olması gerekir mi? $G/\text{Ker } f$ bölüm grubunu hesaplayınız.

Her monomorfizmin çekirdeği birebirlik gereği tek elemandan yani e 'den oluşur. Bu nedenle aşikâr altgrup olur. Bu da normaldir. Bölüm grubu da $G/\{e\} \cong G$ olur.

Not: Süre 70 dakikadır. Başarılar. İNC